

kun i ganske enkelte Tilfælde vilde opstaa Rivninger mellem Ejeren og Brugeren. Som disse Huses og Jordlodders Beliggenhed er, vil det altid være Regelen, at den nærmeste og bedste Arbejdsplads vil være de til Godset hørende Skove. Derfor tror jeg ikke, det vilde forflygtige Forholdet imellem den humane Arbejdsgiver og den gode Arbejder, om man lod de paagældende Arbejdere nyde godt af Loven. Der vilde kun findes betydningsløse Undtagelsestilfælde, som ikke burde danne nogen Hindring for, at den af os hævdede Forstaaelse af Loven gennemførtes. — Naar vi faar det af Ministeren bebudede Lovforslag at se, vil vi kunne genoptage en Diskussion om disse Forhold. Jeg finder derfor ikke, der er Anledning til denne Debats Forlængelse. Jeg skal ikke fra min Side give Anledning dertil.

Martin Hansen: Jeg vil begynde med at takke den højtærede Landbrugsminister for det Svar, han har givet paa Forespørgselen, og det vil jeg gøre af to Grunde. For det første, fordi den højtærede Landbrugsminister har erklæret sig i Overensstemmelse med det Formaal, som Rigsdagen havde, da den vedtog disse Love, og dernæst, fordi han vil søge at gennemføre en Ændring af Loven, saaledes at han kan praktisere den i Overensstemmelse med det Formaal, vi fra Rigsdagens Side havde sat os.

Dernæst vil jeg gerne fremsætte et Par almindelige Bemærkninger til denne Lov, for at man kan være klar over, hvordan Retsgrundlaget ligger for de forskellige Kategorier af Ejendomme, vi har beskæftiget os med. Thi Forstaaelsen af Begrebet Tjenestehuse har Betydning, ikke alene med Hensyn til Afsnittet om Brug af Huse paa Landet, men ogsaa med Hensyn til den første Del af Loven, Fæstegodsets Overgang til Selveje, idet den Kategori af Huse, der kaldes Tjenestehuse, overhovedet er undtaget fra Lovens Bestemmelser. Efter den almindelig gældende Retsordning paa Landbolovgivningens Omraade har man her i Landet følgende Inddelinger: for det første Fæstegaarde, for det andet bortfæstede eller bortlejede Huse, som stedse skulde oprettholdes som saadanne, enten i Henhold til Loven af 1902 eller i Henhold til de gamle Forordninger — det er de saakaldte Pligt-huse. Disse to Kategorier skal i Henhold til Loven af 1919 overgaa til Selveje, forsaavidt ingen af de paagældende Huse er givne i Brug som Tjenestehuse. Dernæst har vi for det tredje en Mængde bortfæstede eller bort-

lejede Huse, de saakaldte almindelige Husmandsbrug, Lejehusmandsbrug; og for det fjerde har vi dem, vi kalder for Tjenestehuse.

Naar det nu hedder i Loven, at Tjenestehuse, eller rettere sagt Huse, hvis Brugere staar i fast Tjenesteforhold til Ejeren, er undtagne fra denne Lovs Bestemmelser, saa bliver det næste Spørgsmaal det: Hvordan definerer man Begrebet Tjenestehuse? Jeg giver den højtærede Minister Ret i, at det er ret vanskeligt at definere dette Begreb. En Vanskelighed ved hele dette Forhold er tilmed fremkommet ved, at det Forslag til Loven, som blev fremsat i Februar 1916 af daværende Landbrugsminister Kr. Pedersen, ikke var saa vidtgaende som den endeligt vedtagne Lov, idet Lovforslaget gik ud paa, at ikke alene Huse overladte til Brug for Personer, der staar i fast Tjenesteforhold til Ejeren, men ogsaa Huse overladte til Brug for Personer, som med Ejeren havde indgaaet Arbejdskontrakt om Arbejdsydelser, der omfattede en væsentlig Del af deres Arbejdsevne, faldt udenfor Lovens Bestemmelser. Med disse Bestemmelser blev den lille midlertidige Lov af 29. April 1919 vedtaget. Men saa kommer Loven af 30. Juni 1919, den Lov, vi her beskæftiger os med, og den undtager kun dem, der staar i fast Tjenesteforhold til Ejeren. Hvem er saa det? Det er dette Begreb, der skulde defineres.

Her vil jeg henvise til, at Fæsteloven og Loven om Brug af Huse paa Landet ikke har ophævet Loven af 23. Maj 1902 § 12, der, saa vidt jeg kan skønne, er det eneste Sted i Lovgivningen, der giver en Definition af Begrebet Tjenestehuse. Den lyder saaledes: „Naar Huse paa Landet gives til Bolig og Brug for Ejerens Betjente og Tyende som en Del af Lønnen, skal det ske ifølge en skriftlig Kontrakt, som udtrykkelig siger, at naar Tjenestetiden lovligen ophører i Henhold til Bestemmelserne i Tyendeloven af 10. Maj 1854, skal han fraflytte den i Forbindelse med Tjenesten overdragne Bolig med Tilliggende“. Altsaa kan man godt have et Tjenestehus med Jord til. Men Spørgsmaalet bliver, forekommer det mig, hvilket Tidspunkt man her skal regne med; og jeg er ganske enig med den højtærede Minister i, at der her er et Forhold, der bør klæres. Derfor er jeg glad for, at der vil komme Forslag om en Ændring af Loven til Klargørelse af dette Forhold, thi jeg maa hævde, at det var Lovgivningsmagtens Mening, som det er Ministerens Mening, at man vilde skabe betryggende og sikre Forhold saavel for Fæsterne som for Lejehusmændene. Ligesom man skabte Tryghed